

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- MEI 2000

D E P L A T E v.z.w.**TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"**

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris	Verantwoordelijke uitgever	Penningmeester	REKENINGEN
F. HUBRECHTSEN	O. VILAIN	J.P. FALISE	750-9109554-54
Gerststraat 35 A	Rogierlaan 38/11	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 Oostende	8400 Oostende	8400 Oostende	
Tel-Fax 059/50.71.45	Tel 059/70.92.05	Tel-Fax 059/70.88.15	

JAARGANG 29
NUMMER 5
MAAND mei 2000

IN DIT NUMMER

blz. 121 : **R. VANCRAEYNEST** : Cruiseschepen in de haven van Oostende.

blz. 125 : **J.P. FALISE** : Voor U gelezen.

blz. 126 : **O.VILAIN** : Het Bauwensplein..

blz. 127 : **K. VERWAERDE** : Louis, l'Aveugle de l'Estacade.

blz. 139 : **M. BILLIOUW** : De laatste Oostendse maalterij.

blz. 140 : **J.M. BEKAERT** : Keizer Napoleons eerste bezoek aan Oostende van 11 tot 15 augustus 1804.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

Mei I - ACTIVITEIT

Donderdag 25 mei 2000 om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **MARIAKERKE EN DE AANHECHTING BIJ OOSTENDE**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Marcel LEEUWERCK**

Dhr Marcel Leeuwerck is uit Poperinge aangespoeld waar hij zich in de jaargang 1931 liet inschrijven. Burgerlijk ingenieur-architect van opleiding maar, mede door zijn opleiding, geweldig geïnteresseerd in cultuur en in dit geval ook zeer geboeid door de geschiedenis van zijn vrijwillig gekozen woonplaats. Hij is gids van Lange Nelle, maakte deel uit van de werkgroep Mariakerke die de "fusiefeesten" organiseerde en is nog actief in de heemkring "Langs de Schreve" uit Poperinge waar hij via artikels in hun tijdschrift Oostende leert kennen.

100 Jaar fusie Mariakerke – Oostende ! Vorig jaar werden wij er op een interessante en aangename wijze mee geconfronteerd door de activiteiten van de reeds genoemde werkgroep (ondertussen wachten wij met ongeduld op het beloofde boek) maar dhr Leeuwerck zal ons nog heel wat kunnen vertellen over de geschiedenis van Mariakerke, geschiedenis die heel wat ouder is dan deze van Oostende !

Het prestigieuze plan North in 1895 moest van Mariakerke een schitterende badplaats maken en Robert de Beaucourt de Noortvelde schreef zelfs in zijn monografie over "Mariakerke-Bains, lez Ostende "(1896) dat Mariakerke binnenkort tot de rang van stad zou verheven worden "de Parel van de Kust".....Maar de Oostendse terreinhonger liet deze droom zeer snel tot de vergetelheid behoren. De burgemeester Passchyn en de 1ste schepen stemden voor, de zeven andere gemeenteraadsleden onthielden zich en de fusie was perfect.

Deze voordracht wordt gedocumenteerd met dia's.

Mei II ACTIVITEIT

Wandelvoordracht in de **BATTERIJ HUNDIUS** onder leiding van dhr **J-C LIÉNART**.

Dit bezoek aan deze zeer interessante en ondertussen beschermde batterij uit de tweede wereldoorlog was oorspronkelijk gepland op zaterdag 13 mei maar moet wegens een aanwezigheidsprobleem van de voordrachtgever verplaatst worden naar

ZATERDAG 27 MEI samenkomst om 14 uur aan de ingang van de lokalen van de Marinecadetten, Vuurtorendok-West

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

JUNI – ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR WERVIK EN WAMBRECHIES

We vertrekken op zondag 04 juni 2000 om 09.00 u stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

Ons doel is Wervik, meer bepaald het Tabaksmuseum.

Langs de Torhoutsesteenweg, richting Torhout, Roeselare en Kortrijk vervolgen wij onze weg naar Wervik. We komen toe rond 10.00 u en nemen een kop koffie in de taverne "In den Grooten Moriaen" gelegen op hetzelfde domein.

Vervolgens bezoeken wij, onder geleide van een gids het Tabaksmuseum ingericht in de bijgebouwen van een 18^e eeuwse stenen windmolen.

De rondleiding duurt ongeveer 1 u ½ zodat we rond 12.00 u vertrekken naar Wervik stad.

In het restaurant "De Vlasschaard" waar de Kring U het aperitief (een Kirr) aanbiedt, steken wij de voeten onder tafel om te genieten van

Pastei van het huis

Jagersgebraad met groenten krans
Aardappelkroketten

Ijstaart

Koffie

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Rond 15.00 u vertrekken wij richting de Schreve, Wervicq-Sud en verder naar Wambrechies waar wij de "Distillerie Claeysens et son site" bezoeken.

De stokerij Claeysens dateert van 1817 en zijn stichter, Guillaume Claeysens, van Belgische afkomst, ontvluchtte België in 1799 om aan de Brabantse Revolutie te ontsnappen.

Zowel de gebouwen als de stokerij werden onlangs door de Franse Republiek erkend als "Monuments Historiques".

Wij bezoeken de stokerij onder de leiding van een Franstalige of Nederlandstalige gids en dit volgens Uw keuze. In de rondleiding is een degustatie van één van hun jenevers begrepen. Er is ook mogelijkheid om de producten van de stokerij aan te kopen en er kan met Belgisch geld betaald worden.

De rondleiding duurt ongeveer 1 u ½ zodat wij rond 17.00 u Wambrechies verlaten.

Wij rijden rustig richting Ieper, Veurne, Diksmuide waar wij een laatste stop houden. Mogelijkheid genoeg om nog te genieten van een frisse pint !

Rond 19.00 u stappen we terug in de car en vertrekken Oostendewaarts waar we omstreeks 19.30 u toekomen.

Inschrijven kan door storting van 1.300 Fr (duizend driehonderd Fr) per persoon op rekening

380-0040384-06
Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 4 juni 2000 met X personen". In deze prijs is begrepen, autocar, koffie bij aankomst, het middagmaal met koffie, de toegang tot de musea, de gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór maandag 29 mei. Aangezien er geen dubbeldekker meer beschikbaar was zijn er maximum 53 plaatsen. De 54^e kan niet meer mee !! Dus zorg dat je erbij bent.

Meegaande stellen wij een kleine reisbrochure samen die een aangename herinnering zal blijven aan deze uitstap.

Uw reisleider
Jean Pierre Falise

TWEEJAARLIJKSE PRIJS CERA-HOLDING VOOR DE GESCHIEDENIS VAN HET PLATTELAND

Deze prijs is – met een bedrag van 200.000 Fr. de belangrijkste in zijn soort in België en wil de aandacht van de publieke opinie aanscherpen voor het Vlaamse landelijke dorp en zijn verleden.

De prijs wordt toegekend aan een studie in verband met de geschiedenis van een dorp of streek. De voorkeur gaat uit naar een studie die een veelzijdig beeld geeft van de landelijke samenleving.

Voor de Prijs Cera-Holding 2000 dienen de collectieve studies ingediend te worden vóór 31 juli 2000.

Voor bijkomende inlichtingen kunt U steeds terecht bij Paul Van Mierloo – tel. 016/24.21.16 waar het reglement met meer gedetailleerde informatie kan bekomen worden.

CRUISESCHEPEN IN DE HAVEN VAN OOSTENDE

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Het bouwen van een nieuwe kaaimuur achter het Zeestation doet de hoop rijzen dat de haven van Oostende opnieuw kruisvaartschepen zal mogen begroeten. Ik schrijf "opnieuw" omdat zulks al het geval was in het begin van de 20^e eeuw, nu bijna honderd jaar geleden.

De grote havenwerken die in 1898 werden aangevangen en waarvan de ruwbouw pas in 1905 officieel werd voltooid, had de haven van Oostende in de belangstelling van de rederijen gebracht; We beschikten toen over een veel ruimere voorhaven dan voorheen, met een nieuwe diepwaterkaai die echter niet te gebruiken was : scheuren langs alle kanten, geen kranen, geen hangaars. Kruisvaartschepen hebben wel geen kranen en hangaars nodig, maar moeten toch liefst aan een kaaimuur kunnen aanleggen om de passagiers te kunnen in- en ontschepen.

Het eerste kruisvaartschip dat te Oostende binnenliep op zondag 4 september 1904 was het Duitse stoomschip "Meteor" van de Hamburg-Amerika Linie. Het was hetzelfde jaar op 15 maart te water gelaten op de werf BLOHM & VOSS te Hamburg. Het schip mat 3.613 brutoregister-ton, was 100,2 meter lang en 13,5 meter breed. Zijn twee stoommachines van 1.550 pk gaven het schip een snelheid van 14,0 knopen (1). Het schip met H. BRUNSVIG als kapitein meerde om 17.10 uur af aan de ontschepingskaai van de pakketboten Oostende-Dover. Dat was zeer uitzonderlijk en het zou later door het Zeewezen nooit meer geduld worden. Op de bijgaande kopie van een prentkaart in mijn bezit is de "Meteor" (niet de "Alberta" !) te zien, die bij een van zijn volgende bezoeken voor anker ligt te midden van de voorhaven. De loopbrug voor de ontscheping van de passagiers in kleine bootjes is duidelijk waar te nemen langs de zijwand van het schip. De "Meteor" was gebouwd voor 128 bemanningleden en 283 passagiers uitsluitend in 1ste klasse. Volgens de toenmalige persberichten telde de bemanning 133 koppen (waaronder ook vrouwen) en waren er 252 passagiers aan boord. 's Anderendaags, op maandag 5 september, werden de scheepsmakelaars van de Hamburg-Amerika Linie te Oostende, ROYON en BORGERS, om 10 uur op het stadhuis ontvangen. Burgemeester Alphonse PIETERS en de schepenen Auguste LIEBAERT, Ernest VAN GLABBEKE en Achille DE COCK gingen daarna een bezoek brengen aan het schip. Om 17.30 uur verliet het schip de haven met bestemming Ryde op het eiland Wight. Verdere aanlegplaatsen waren vervolgens : de Kanaaleilanden Jersey en Guernsey, San Sebastian, Biarritz, Trouville, Brighton, Scheveningen, Helgoland en Hamburg (2).

Bij de aanvang van 1905 vroeg de heer RAICK in de vergadering van de Handelskamer of de "Meteor" dit jaar weer naar Oostende zou komen. De voorzitter BORGERS antwoordde dat er waarschijnlijk twee schepen van de Hamburg-Amerika Linie naar Oostende zouden komen: de "Prinzessin Victoria Luise" in augustus en de "Meteor" in september. Hij wist daarbij te vermelden dat de rederij lang gearzeld had om haar schepen naar Oostende te sturen wegens de zeer hoge havenkosten. Het zal nu beter gaan, zei hij, omdat door tussenkomst van de Handelskamer in het Staatsblad een Koninklijk Besluit verschenen was d.d., 22 maart 1905, dat de kaairechten met 50 % verminderde in de voorhaven voor schepen die alleen passagiers in- of ontschepen. De tarief ging zo van 0,30 frank per ton Moorsom naar 0,15 frank (3).

En inderdaad, zoals voorspeld, op woensdag 16 augustus 1905 om 11 uur voer de "Prinzessin Victoria Luise" de haven binnen begeleid door de Oostendse havenloods Theodore DASSEVILLE (4). De kapitein was weer H. BRUNSVIG, dezelfde die het jaar voordien op de "Meteor" het bevel voerde. Hij zwaaide zijn 125 meter lange schip in de voorhaven waarvoor hij gelukwensen in ontvangst mocht nemen. Er waren 110 passagiers aan boord. 's Anderendaags, donderdag 17 augustus verliet het schip de haven om 14 uur op weg naar Ryde (5). Het schip was ook gebouwd op de werf van BLOHM & VOSS en was daar van stapel gelopen op 28 juni 1900.

Het was het eerste schip ter wereld dat speciaal voor de kruisvaarten was gebouwd. Het mat 4.409 brutoregister-ton, was 124,2 meter lang en 14,4 meter breed. Twee stoommachines met een vermogen van 3.700 pk gaven het schip een snelheid van 15,0 knopen. Er was plaats voor 192 passagiers uitsluitend in 1^e klasse en de bemanning bestond uit 161 koppen (6).

Ook de "Meteor" stoomde opnieuw onze haven binnen op dinsdag 5 september 1905 om 5 uur en moest nu in de voorhaven voor anker gaan. Op woensdagavond voer het schip af onder het bevel van kapitein SCHWANBERGER met 145 passagiers aan boord, waaronder 37 dames. Dat was toen blijkbaar het vermelden waard. Tijdens zijn verblijf in de haven was het schip 's avonds verlicht met 1.954 elektrische (jawel !) lampen.

Ik vermoed dat de "Prinzessin Victoria Luise" in 1906 in Oostende niet is binnengelopen, maar het onfortuinlijk schip heeft 1907 niet meer gehaald. In de zomer werden de kruisvaartschepen ingezet op het Hoge Noorden en de Noorse fjorden, in de winter op het Midden en het Verre Oosten en de Caraïben. Op de heen- en terugreis liepen ze dan enkele West-Europese havens binnen. Zo gebeurde het dat het schip op 16 december 1906 strandde bij Kingston, hoofdstad van Jamaica, door de schuld van de kapitein die zich voor de kop schoot (7).

In 1906 kreeg Oostende wel het bezoek van de "Meteor" op woensdag 5 september, komende van Hamburg over Rotterdam. Het schip moest weer het anker werpen in de voorhaven omdat het Zeewezen verbood de passagiers te laten in- of ontschepen aan de kaai van de pakketboten Oostende-Dover (8).

Ook in 1907 liep de "Meteor" Oostende binnen op 6 september komende van Rotterdam met 149 passagiers aan boord. Het schip vertrok 's anderendaags naar Den Haver en Trouville (9).

Volgens de door mij gevonden persberichten ziet het er naar uit dat de "Meteor" in 1908 en de volgende jaren niet meer te Oostende is binnengelopen. Wat is er verder met dat schip gebeurd ? Tijdens de eerste wereldoorlog lag het te Eckernförde aan de Oostzee ten noorden van Kiel en deed dienst als woon- en doelschip voor de onderzeebootschool. Na de oorlog werd het in beslag genomen door de geallieerden en vervolgens verkocht aan Noorse reders te Bergen. Op 7 mei 1940 werd het schip te Bergen door de Duitse oorlogsmarine in beslag genomen en in dienst gesteld als hospitaalschip. Op 9 maart 1945 werd het gekelderd bij een luchtaanval op Pillau bij Koningsbergen (10).

De Hamburg-Amerika Linie zond in 1908 toch de "Oceana" naar onze kust. Het schip was de ex "Scot" van de Union Castle Line, gekocht ter vervanging van de verloren gegane "Prinzessin Victoria Luise" (11), maar was met zijn 7.815 brutoregister-ton te groot om de Oostendse haven binnen te varen. Ook te Zeebrugge kon het niet (12). Het schip kwam op 24 september aan onze kust toe en ging voor anker op de rede van Oostende. De passagiers werden om 7 uur 's morgens in zee ontscheept aan boord van de sleepboot "Washington". Het was een groep van 350 Duitse geneesheren die een haastig bezoek brachten aan de nieuwe Sint-Petrus en Pauluskerk, aan de Trinkhall (op de heuvel van het Leopoldpark), aan de Kursaal en het stadhuis. Ze vertrokken om 14.30 uur om opnieuw in te schepen in zee (13).

Het jaar 1908 bracht ons anderzijds toch iets nieuws. Op maandag 22 juni 1908 mochten we te Oostende de Oostenrijkse pakketboot "Thalia" verwelkomen komende van Lissabon onder kapitein baron VON BESTERFIELD met 90 passagiers aan boord. PÉRIER was de scheepsagent te Oostende (14). De "Thalia" was eigendom van de "Österreichischer Lloyd" en had Triëst als thuishaven. Het schip was gebouwd in 1886 op de werf William DENNY & Bros. te Dumbarton en voer onder Oostenrijks-Hongaarse vlag. Het mat 2.371 ton, was 96,10 meter lang en 11,64 meter breed (15). Ook dat schip moest in het midden van de voorhaven voor anker gaan. Men

vraagt zich af hoe het mogelijk is dat er nog één rederij haar schepen in die omstandigheden naar Oostende wilde sturen.

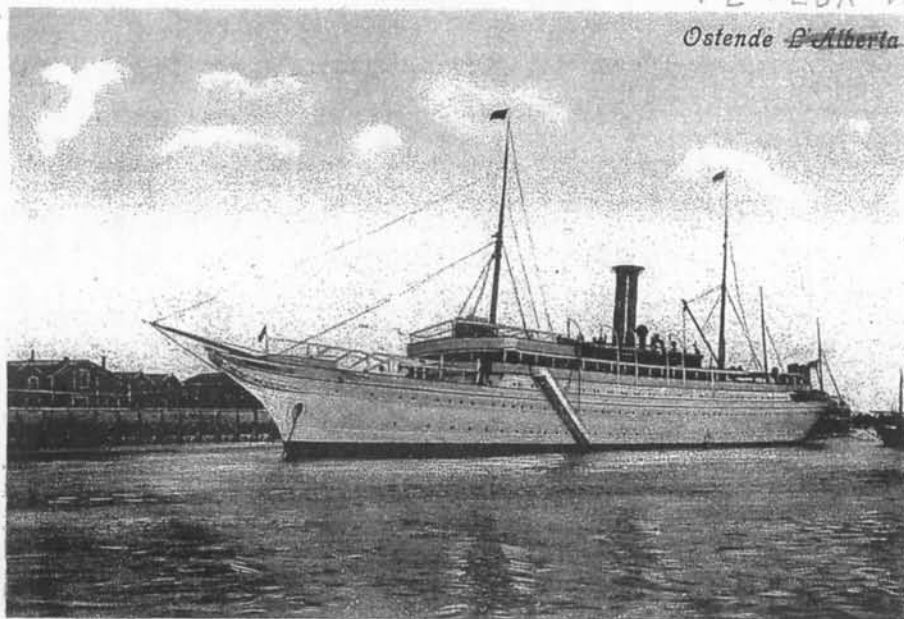
De "Thalia" zou in de volgende jaren, tot aan de eerste wereldoorlog, nog verscheidene malen te Oostende aanleggen, ofschoon ik niet over alle jaren inlichtingen heb kunnen vinden.

Op zaterdag 4 september 1909 kwam de "Thalia" hier toe van Spitsbergen met 200 passagiers en ging weer voor anker in de voorhaven. De maandag of de dinsdag daarop zou het schip afvaren (16).

Was het meestal in september, in 1912 was het in juni dat de "Thalia" in Oostende afmeerde. Het schip kwam op donderdag 20 juni toe van Ryde na een reis van 4 maanden en vertrok naar Rotterdam en Hamburg onder het bevel van kapitein Karl Freiherr VON BRETTFELD (17).

Het laatste jaar van de vrede, voor het ontstaan van de grote wereldbrand, kwam het schip hier toe op vrijdagmorgen 5 september 1913, komende van Noorwegen met 200 passagiers. Het schip mocht nu afmeren aan de diepwaterkaai die toen eindelijk min of meer in orde was. Na een driedaags verblijf aan de kaai voer het weer uit. We zouden het nooit meer terugzien (18).

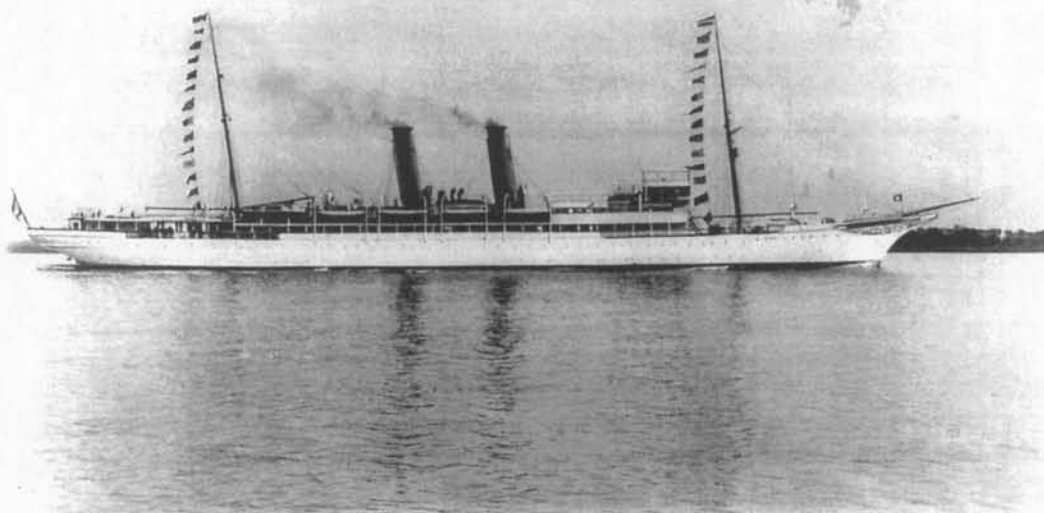
-
- (1) Deutsches Schiffahrtsmuseum, Bremerhaven.
 - (2) Le Carillon, 2, 4, 5 en 6 september 1904.
L'Echo d'Ostende, 6 september 1904.
 - (3) Bulletin van de Handelskamer 1905, p. 97.
Le Carillon, 7 september 1905.
 - (4) Le Carillon, 17 augustus 1905.
 - (5) Le Carillon, 18 augustus 1905.
L'Echo d'Ostende, 19-20 augustus 1905.
 - (6) Zie noot 1.
 - (7) Zie noot 1.
GOETZ, Adolf : 25 Jahre Hamburgische Seeschiffahrtspolitik, p. 88 en p. 327
 - (8) Le Carillon, 26 april, 5 september 1906.
L'Echo d'Ostende, 5 september 1906.
 - (9) L'Echo d'Ostende, 19 augustus, 6 september 1907.
 - (10) Zie noot 1.
 - (11) LAMERS Bert. De geschiedenis van de cruisevaart, in Maritiem Nederland, jg. 89, nr. 2 p. 22.
 - (12) L'Echo d'Ostende, 12-13 september 1908.
 - (13) Le Carillon, 17 september 1908.
L'Echo d'Ostende, 12-13 en 24 september 1908.
 - (14) Le Carillon, 23 juni 1908.
 - (15) Lloyd's Register 1909, mij medegedeeld door het Deutsches Schiffahrtsmuseum.
 - (16) Le Carillon, 5-6 september 1909.
 - (17) Le Carillon, 22-23 juni 1912.
 - (18) Le Carillon, 5 augustus, 6-7 september 1913.

METEOR van de
Oostende - Alberta
...
Hamburg
Amerika
Linie

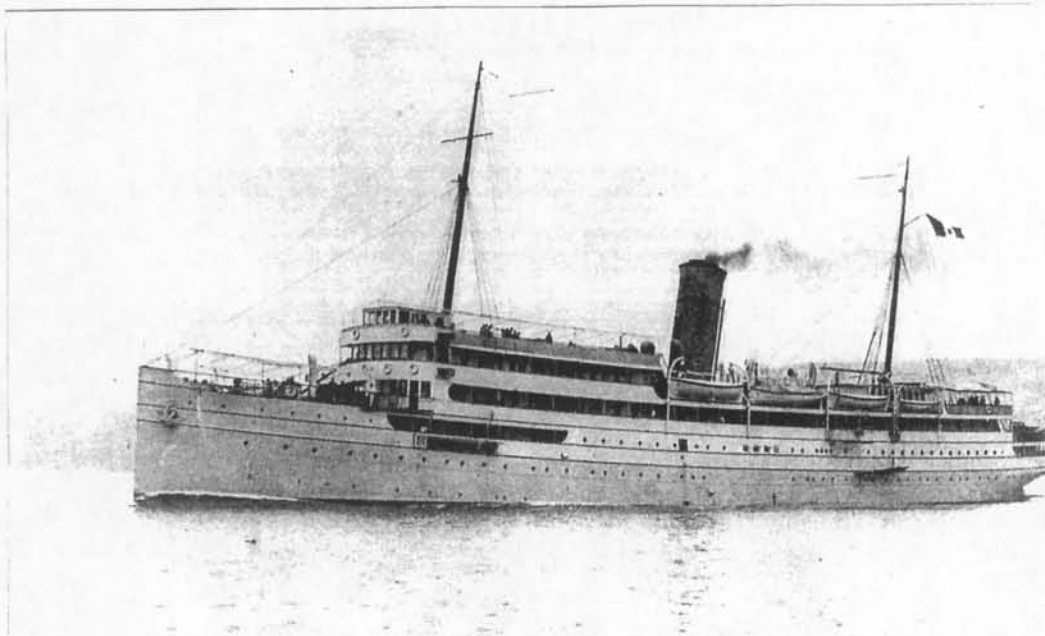
De "Meteor" (l. 100,2 m., 3.613 brt) van de Hamburg-Amerika Linie ligt voor anker in de voorhaven van Oostende ca. 1906. Gebouwd in 1904 te Hamburg. Gekelderd in 1945 bij Koningsbergen. Rechts achteraan een pakketboot van de lijn Oostende-Dover. Links de werkhuizen van het Zeewezen.

(Verz. R. Vancraeynest)

De "Prinzessin Victoria Luise" (l. 124,2 m., 4.409 brt) van de Hamburg-Amerika Linie. Gebouwd in 1900 te Hamburg als eerste echt cruiseschip ter wereld en verloren bij Kingston (Jamaica) in december 1906.

(Fotoreproductie van het Deutsches Schifffahrtsmuseum)

De "Thalia" (l. 96,10 m., 2.371 ton) van de Österreichischer Lloyd. Gebouwd in 1886 te Dumbarton bij Glasgow.

(Fotoreproductie van het Deutsches Schiffahrtsmuseum)

VOOR U GELEZEN

- Nieuwpoort, de franse stellingen tijdens de Eerste Wereldoorlog op de rechter Ijzeroever.
- Wat herinnert in Nieuwpoort nog aan Hendrik GEERAERT (1863-1925) - de held der overstroming ?

Verschenen in Bachten de Kupe, 41^e jg. nr. 4, okt-nov-dec 1999.

Jean Pierre FALISE

HET BAUWENSPLEIN

door Omer VILAIN

Nabij de Derbylaan op de wijk Mariakerke ligt een groen pleintje dat het Bauwensplein heet. Er staat bij die BAUWENS geen voornaam en niemand schijnt te weten wie die illustere onbekende persoon mag geweest zijn.

In zijn boek "Straatnamen van A tot Z" (1998) weet de auteur Daniël DESCHACHT er ook geen volledige raad mee. Hij schrijft dat het zou kunnen gaan om Maurice BAUWENS, renstaleigenaar en overleden in 1947. Hij was tevens voorzitter geweest van de "Société des Courses d'Ostende".

Een tweede mogelijkheid zou kunnen zijn dat het om T.J.H. BAUWENS, een onderofficier en die in het Kongolees beschavingswerk, zoals men dat toen noemde, geweest was en overleden was te Mariakerke in 1903. Het Comité van de Oudgedienden in onze vroegere kolonie liet in 1963 een herinneringsplakket in de kerk van Mariakerke-ter-Duinen plaatsen. Doch deze BAUWENS was geboren op 15 januari 1882 in Mariakerke bij Gent !

De derde mogelijkheid en volgens DESCHACHT de meest aannemelijke, zou het gaan om John BAUWENS (1866-1955) een belangrijke vissersreder, medestichter van het K.W. Ibis, naar wie de Oostendse visserijschool zijn naam kreeg.

Maar volgens ons is er een vierde mogelijkheid.

Vroeger was deze wijk een deel van de gemeente Stene. Op 9 januari 1915 werd Jules BAUWENS, geboren te Leffinge maar wonende te Stene, door de Duitsers ter dood veroordeeld omdat men bij hem een geweer en 150 patronen had gevonden. Het vonnis was zonder beroep en moest dezelfde dag uitgevoerd worden. Het vonnis zou uitgevoerd worden in De Haan. Om 4 uur vertrokken drie auto's naar De Haan met volgende personen : de ter dood veroordeelde Jules BAUWENS, de Duitse plaatsbevelhebber, een Duitse aalmoezenier P. SEILER als tolk en geestelijke, want de Deken mocht niet mede, een Duitse arts, de heer VANDE WEGHE, burgemeester van Stene en Dr. VERHAEGHE, schepen van Oostende. (Dit naar gegevens uit "Oostende onder de Duitse bezetting 1914-1918, door A. ELLEBOUDT en G. LEFEVRE).

Dus zou het mogelijk geweest zijn dat de gemeente Stene hun oorlogsslachtoffer met een pleintje hebben willen gedenken, doch persoonlijk menen we dat het wel om Maurice BAUWENS moet gaan, want heel wat straten op de Nieuwe Koerswijk herinneren aan de paardenrennen, zoals de vele hippodromen zowel in binnen- en buitenland en zelfs aan het beroemde koerspaard dat de naam "Prince Rose" droeg.

Jammer dat men geen voornaam, bij de naam BAUWENS gezet heeft, dan was alles opgelost geweest.

LOUIS, L'AVEUGLE DE L'ESTACADE

Door koen VERWAERDE

LOUIS
L'AVEUGLE DE L'ESTACADE
Passants charitables, faites-lui voir
votre bon cœur !

Ik heb het altijd gekend, altijd geweten. Het hing aan de schouw in een iet wat oude lijst met cartouche. Het was één van de onderwerpen welke altijd aan bod kwam bij familiereünies of het voorwerp van een vragend "wat en hoe" van een toevallige bezoeker bij ons thuis.

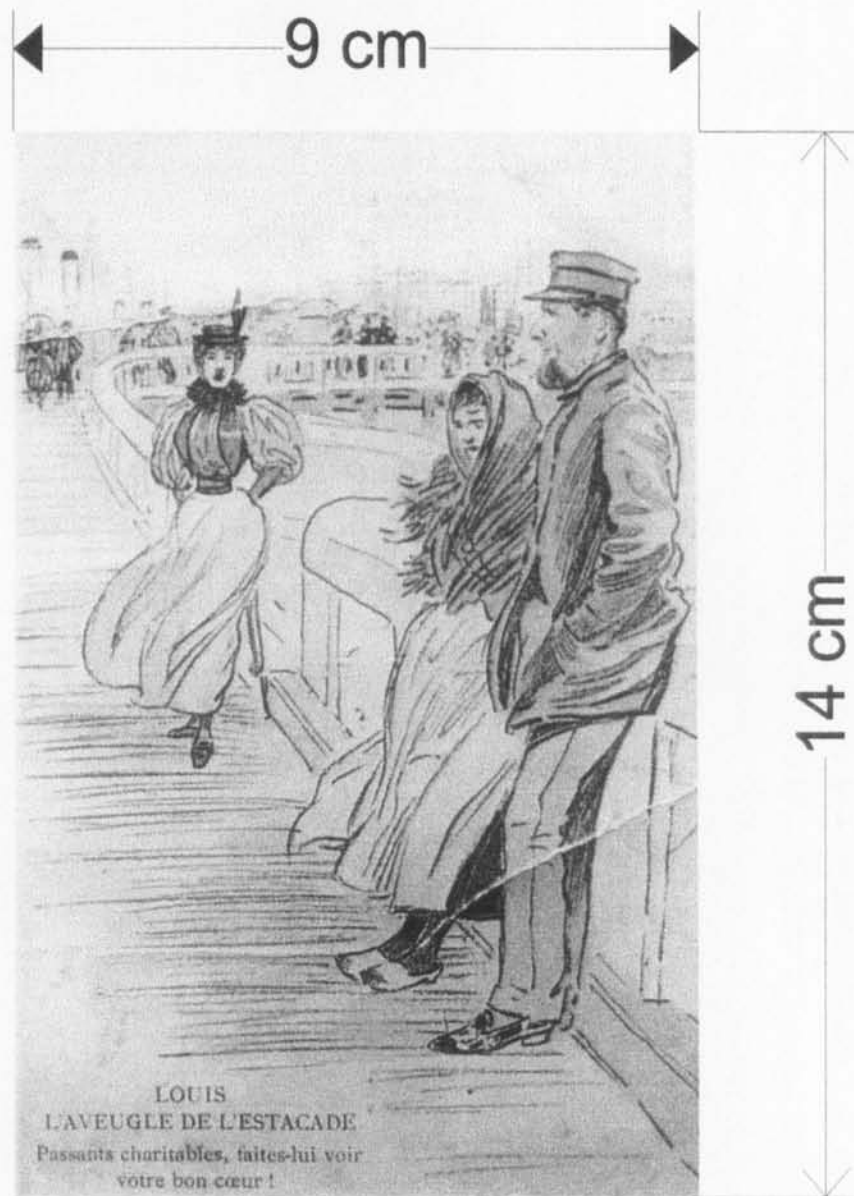
Origineel, ongetwijfeld ja. Belangrijk, misschien, toch wat de familie langs moederszijde betreft welke zich emotioneel er mee verbonden voelt. Een prentkaart getekend door Mars en die te situeren is rond het einde van de vorige eeuwwisseling (1800 - 1900). Uit de tijd dat Oostende (Ostende) de "mondaine" stad aan de Noordzee was. Een aantrekkingspool in zijn interessante gedaante van neobarokke stijl waar hoogwaardigheidsbekleders, staatshoofden, wereldse vedetten en menig miljonair hun ontspanning kwamen zoeken en dit rond de figuur van Leopold II. De prentkaart toont enkele figuren op het toen bestaande Westerstaketsel (de site is nog steeds herkenbaar). Onmiddellijk bij de eerste oogopslag ziet men de wereld, lees omgeving, van wat het leven toen betekende voor "le beau monde" alsook voor "de gewone mens" in de tijd van "La Belle Epoque". In de achtergrond een voor die tijd modieus geklede vrouw welke wandelend naar de tekenaar toekomt; in voorplan in volle aanvaarding, door z'n aard en opvoeding, in armoede en lompen gehuld, een blinde bedelaar met kind. Zo duidelijk het dualisme van overvloed en tekort. Een beklagenswaardig onderwerp, "Passants charitables, faites-lui voir votre bon coeur", in duidelijke tegenstelling van wat Maurice BONVOISIN gebruikelijk optekende. Zijn beeldreportages waren veeleer geamuseerde beelden van de levendige wereld waarin hij zich bewoog. Een wereld (deel) welke veel groter was dan sommige wel eens zouden denken.

Maar wie was eigenlijk de mens die onder het pseudoniem "Mars" bekendheid verwierf? Hij zelf is nu in de vergetelheid van de tijd terecht gekomen, maar door middel van zijn talentvolle pennentrekken tekende hij karakteriserende figuren uit zijn omgeving die slechts nog bij hun voornaam en/of beroep gekend zijn. Papa Caron, le plus vieux pêcheur d'Ostende; Ciska, Edouard, Valentine, Louis, L'ouvrier de la Minque", zijn enkele voorbeelden welke te vinden in zijn albums, "personae incognito". Ik denk overigens dat het nooit de bedoeling is geweest van Maurice BONVOISIN om die typerende (voor hun omgeving) en onbelangrijke figuren enige bekendheid te geven. Veeleer een hobby welke later uitgroeide tot een beroep waarin hij via illustraties amusante reportages maakte voor, in die tijd, alom bekende tijdschriften (ook eigen publicaties).

Maurice BONVOISIN werd geboren in Verviers op 26 mei 1849. Zijn familie stamt uit een oude familie van fabrikanten en eigenaars van lakenweverijen (streek van Hodimont). Zijn overgrootvader, Mathieu François BONVOISIN, was één van de eerste welke in de regio zijn bedrijf industrialiseerde met name door het installeren van mechanische molens voor het spinnen. Zijn grootvader zette de traditie van het innoveren verder en bouwde in 1836 in Hodister (Pepinster) een voor die tijd uiterst moderne en belangrijke fabriek waar men wollen lakens fabriceerde van een aan de perfectie grenzende kwaliteit. In 1847 overlijdt zijn grootvader in de ouderdom van 51 jaar.

De bedrijven en diverse eigendommen (huizen en gronden) worden verdeeld onder de kinderen, de zes dochters en één zoon. Het oude fabrieksgebouw te Hodimont en het merendeel van de eigendommen gaan over in de handen van de vrouwelijke erfgenamen. Het nieuw opgerichte bedrijf komt in handen van de enige zoon, Mathieu. Mathieu huwt in 1848 met Octavie de Mulder, een 19 jarige uit Gent, dochter van een bevriende familie welke sedert jaren met de familie Bonvoisin zakenrelaties onderhield. Uit dit huwelijk zal als eerste van tien kinderen, "Maurice Charles Mathieu BONVOISIN" (MARS) geboren worden.

Waarschijnlijk conform aan de zeden van die tijd wordt ten huize van de "Bonvoisins" met genoegen de fijne kunsten gecultiveerd. De kinderen worden er onderricht in piano en viool, voor de meisjes het fijne borduren en natuurlijk wat Maurice betreft aquarel en tekenen. Reeds op de ouderdom van zes poogt hij bezoekende vrienden van zijn vader te tekenen. Het eerste album, lees

Prentkaart (ORIGINEEL)

Mai 1849

92^e
92e m

N° 357.

Bonvoisin

Maurice

Charles

Mathieu

Par un jugement rendu le quatre-
septembre dernier dont le dispo-
sitif a été transcrit ce jourd'hui
dans nos registres, le Tribunal
de première instance siéant à
LIEGE, dit pour droit qu'à l'acte
ci-dessus, le nom patronymique
"Bonvoisin" sera remplacé, par-
tout où il se trouve, par celui de
"de Bonvoisin". Verviers, le
quatre novembre mil huit cent
septante. L'Officier de l'état civil

26

Pan mil huit cent quarante neuf, le vingt
six du mois de Mai, à cinq heures de relevée,
par devant nous, Lambert Joseph Bosard, Echevin de la ville de Verviers,
province de Liège, remplissant les fonctions d'Officier de l'Etat-civil, par
délégation spéciale en date du vingt Octobre mil huit cent quarante huit
à comparu Monsieur Mathieu François Guillaume Joseph
Bonvoisin, négociant, âgé de vingt huit ans, domicilié à
Verviers, lequel nous a présenté un enfant de son mariage, né ce jour-
d'hui à dix heures et demie du matin, en sa demeure, située rue
Sauvy, N^o de lui déclarant, et de Madame Octavie Jeanne
Louise Marie Der Mulder, sans profession, âgée de vingt ans,
demeurant même domicile, son épouse, et auquel il a déclaré vouloir
donner les prénoms de Maurice Charles Mathieu. Les dites déclara-
tion et présentation faites en présence des Messieurs, Charles Théodore
Wernotte, propriétaire rentier, âgé de soixante six ans, et Gilles Haeyen
commissaire au bureau de l'Etat-civil, âgé de trente neuf ans, domiciliés
en cette ville. Et après lecture, le père et les témoins ont signé avec nous.

M. Bosard
J. Wernotte
G. Haeyen
M. Bosard

2000 - 130

Kopie "uittreksel van de geboorteakte van Maurice Charles Mathieu (de) BONVOISIN (MARS)"
Bij Besluit van 04 september 1970 wordt door de Rechtbank van Eerste Aanleg te LUIK de familienaam "Bonvoisin" gewijzigd in "de Bonvoisin".

Maurice Bonvoisin
1849 - 1912

tekeningen, welke ontsnapt aan vernieling, zijn te situeren vanaf begin 1863, toen Maurice 14 jaar oud was en eindigt in 1871. Dit album bevat ongeveer zestig portretten.

Rond 1870 overlijdt zijn vader en neemt hij als oudste de zaak over. Hij is dan tweeëntwintig jaar oud. Maurice zal zijn oorsprong niet verloochenen en bewijst in de komende maanden dat hij zijn nieuwe taak meer dan waardig is. Door een reorganisatie van het bedrijf, een modern management, het creëren van nieuwe functies en verantwoordelijkheden, zit hij binnen het jaar na het overlijden van zijn vader stevig in het zadel. Vermoedelijk om aan de sleur en de verantwoordelijkheid van het beroepsleven te ontsnappen stort hij zich met volle overgave in zijn hobby : het tekenen. In 1872 verschijnt op de voorpagina van een Franse humoristische krant "Le Monde Comique" de eerste publicatie van MARS. Op de vraag waar dit pseudoniem vandaan komt antwoordt hij "Il me fallait adopter un nom de guerre et Mars m'a semblé suffisamment guerrier" (Ik zocht me een oorlogsnaam en Mars vond ik voldoende oorlogszuchtig). Waarschijnlijk was deze keuze een uiting om definitief in de wereld van de illustrerende pers zijn plaats te veroveren. Hij stuurt geregeld zijn karikaturen naar CHARIVARI, JOURNAL AMUSANT en de Londense GRAPHIC. Zijn reizen doorheen Europa, welke aanvankelijk beroepshalve waren, brengen hem in contact met de internationale pers. Vanaf dit ogenblik (rond 1874) reist Mars, niet alleen voor zijn bedrijf, doch ook voor zijn nieuwe roeping. Spoedig wordt hij freelance medewerker van LE MONDE ILLUSTRÉ, ILLUSTRATED LONDON NEWS en andere.

Gewapend met zijn Schetsboek reist hij Europa door en brengt hij geïllustreerde en geschreven reportages van zowel grote processen als van de faits divers van zijn tijd, de verplaatsingen van Koningin VICTORIA, de wereldtentoonstelling, Leopold II, de Prins van Wales en zelfs over de Shah van Perzië te Oostende. Hij kwam in feite onmiddellijk en soms op een directe wijze in contact met die personaliteiten (wereldlijke) van zijn tijd.

Zijn streekgenoot en vriend Félicien ROPS raadt hem aan zich te vestigen te Parijs waardoor hij een betere uitvalbasis zou hebben voor de volle ontplooiing van zijn hobby welke op dat ogenblik uitgegroeid was tot een volwaardig beroep. Hij zou de familiezaak overlaten aan de hoede van zijn jongere broers. Rond 1880 komt hij naar buiten met eigen publicaties = La Vie à Londres, Paris brillant, Plages de Bretagne, er zijn er meer dan twintig in totaal.

Voor de Belgische kust waren dit Aux Bains de Mer d'Ostende (1885), Croquis de Plage (Blankenberge, Heist,, Wenduine, De Haan - 1893) en La Vie d'Ostende (1896). Onontkoombaar aan het noodlot sterft Maurice BONVOISIN terwijl hij aan het schetsen is aan de Azurenkust, dit op 28 maart 1912. Hij werd aangereden door een voertuig en bezweek aan zijn verwondingen, hij was 63 jaar oud.

In 1979 werd door de dienst Toerisme en de bevoegde schepen, de heer Jan FELIX, het album "La Vie d'Ostende" opnieuw uitgegeven. "Het is een facsimile-uitgave die op charmante, humoristische en soms aandoenlijke wijze Oostende in beeld brengt als toeristisch centrum rond de eeuwwisseling", dixit de heer Frank Edebau, toenmalige Conservator, in zijn viertalig uitgebreide inleiding. Inderdaad was het doornemen van dit album voor mij ontegensprekelijk een ontdekkingsstocht naar het kunnen van een begaafde tekenaar-artiest en evenzeer de mogelijkheid een fascinerende beeldreportage te aanschouwen m.b.t. Oostende en dit door de ogen van Maurice BONVOISIN zelf.

Het zou hypocriet zijn te ontkennen dat mijn eerste reactie toen ik deze heruitgave in handen kreeg het zoeken was naar de tekening waarvan mijn familie het origineel bezit. Louis, L'AVEUGLE DE L'ESTACADE; en zie op pagina 23, links boven, vond ik tot mijn tevredenheid de bewuste tekening.

Ook bij deze heruitgave gevoegd, los van het geheel, een historisch-folkloristische bijdrage van de hand van de heer Norbert HOSTYN, huidig conservator. In deze bijdrage schetst de heer HOSTYN, kunstig en vaardig, de atmosfeer die toen in de lucht hing m.b.t. wat klassiek "La belle époque" genoemd wordt. Deze bijdrage doornemend zie en voel ik een wereld, lees een atmosfeer, van overvloed en welstand, van tijdverdrijf en amusement, van lieden welke de keerzijde van die samenleving niet kenden of liever ontkenden. Het harde leven aan de overzijde van de waterkant. Het vissersmilieu, de visser en z'n gezin.

Bij deze kom ik terug naar de prentkaart welke duidelijk een kleinere tekening aangeeft dan deze van het album. Er is een zekere ingetogenheid omdat ik de pijnlijke geschiedenis en het achterliggend verdriet ken. Toch laat het enige positieve ervan mij niet los; men kan stellen dat de afgebeelde mensen, mijn voorouders dus, wel eens één van de weinige kunnen zijn welke geïdentificeerd kunnen worden wat betreft althans degene welke als toevallige waren opgetekend door Mars. De in het voorplan getekende figuren zijn mijn overgrootvader en grootmoeder, te weten Louis VAN ACKER en zijn dochter Philomena .

Louis VAN ACKER geboren in Oostende op 29 augustus 1847, er gehuwd met Maria BURKE op 03 oktober 1872 en er ook overleden op 15 september 1899. Het meisje naast hem, zijn dochter, mijn grootmoeder, Philomena. Zij is geboren in Oostende op 12 augustus 1881, er gehuwd met Arthur SMISSAERT op 17 mei 1902 en er overleden op 04 maart 1955.

Louis VAN ACKER was werkman, visser en "bedelaar", dit laatste uit noodzaak om reden van z'n blindheid. Het aangeven van, lees volgorde, van zijn beroepsactiviteiten is hier ook te weerleggen als een gevolg van een te kort aan werkgelegenheid in de streek. Immers was de visserij de enige uitweg om zichzelf en z'n gezin te voorzien van de levensnoodzakelijkheden zoals erbarmelijke huisvesting en schrale voeding.

Vlaanderen had naast de industrialisatie gegrepen. Dit laatste duidelijk wat West-Vlaanderen betrof. Louis VAN ACKER maakte gewoon deel uit van een anonieme massa van laag- en ongeschoolde. Armoede en ziekte waren er schering en inslag.

Mensen die mij kennen weten dat naast de heemkundige interesse ook een versholene genealoog zit. Dit gegeven bood mij de mogelijkheid om te ontdekken dat het "vissersbloed" duidelijk in de aderen vloeit. Eén van de zaken welke ik bij het vorsen naar mijn voorouders opmerkte is armoede en analfabetisme. Vaklui, met voor de hand liggend beroepen zoals scheepsbouwers, smits en andere menig handwerksman m.b.t. scheepsbouw en activiteiten daar rond waren naar Oostende gekomen (periode 1800 - 1830) om redenen van hoog conjectuur die steeds gepaard gingen met oorlogen (voorbeeld hiervan het bouwen van oorlogsbodems voor Napoleon). Deze mensen waren onderricht, kenden een vak en konden grotendeels schrijven. Bewijzen daarvan zijn hun handtekeningen onder aktes van de Burgerlijke Stand of eventuele notariële bescheiden. Hun kinderen, zijn in een tijdspanne van één generatie analfabeet geworden (konden zelfs hun naam niet schrijven). Zij hadden geen beroep en uit noodzaak gedoemd als visser in het levensonderhoud van hun gezin en zichzelf te voorzien. Louis VAN ACKER was ook één van hen (zijn vader, Engelbertus, was bediende bij de politie).

Toen ik korte tijd terug het fotoboek "Archiefbeelden OOSTENDE" van onze voorzitter Omer VILAIN kocht en deze met genoegen doorbladerde kwam voor mij de bevestiging van wat ik als jonge jongen steeds hoorde vertellen over de blindheid van "Louis VAN ACKER". Op pagina 95, de onderste foto met bijgevoegde tekst "Vóór de Eerste Wereldoorlog kwamen veel grote zeilschepen die kolen, ijs of **chilinitraat** (een belangrijke meststof die in Chili en Peru gevonden werd) vervoerden in de handelsdokken lossen".

†

Ter zaliger Gedachtenis
van

LUDOVICUS - EMILIUS VAN ACKER,
in leven Visscher,
echtgenoot van Maria-Joanna BURKE,
geboren te Oostende, den 29 Augustus 1847 en aldaar na
eene langdurige en pijnlijke ziekte, godvruchtig
overleden den 15 September 1899.

O dood, g'hebt mij verrast in 't midden mijner dagen,
Vaartwel mijn Echtgenoot, 'k moet ten grave dalen
Vaarwel, mijn Kinders lief, uw Vader ga naar 't graf;
Vergeet nooit den wijzen raad die hij u dikwijls gaf.
'k heb u altijd bemind, zoolang ik was op aarde,
Ik die met een vaderlijk hart geen zorgen voor uw spaards,
Helaas! wat korte stond als 't leven mij verliet,
De dood kwam met haar zels, doorsneed mij als een riet,
Vergeet uw Vader nooit, dank dikwijls op mijn lijden,
O bitters droeve uur, waarop ik van uw moest scheiden;
Geen zuchten of gewoen, geen kermen of getraan,
Ik moest de wereld af, hot was met mij gedaan,
Ik ga in het Paradijs, eeuwig mijne woning kiezen,
Ik moet Echtgenoot, Kinders, Bloedverwanten verliezen;
Na vele pijn en smart te hebben doorstaan,
't Was naar Gods bevel, mijn uur was reeds geslaan,
Sta toch uwe moeder bij in druk en tegenspoed,
Want God belooft zijn rijk aan hem die 's ouders wil volloet
Stort toch voor mij een beê, vrouw kinders en vrienden,
Wij zullen in d'euwigheid elkander wedervinden.

Lieve Echtgenoot, beminde Kinderen en Kleinkinde-
ren, ik ben de wereld af, maar mijne liefde blijft u bij.
Troost u en wees mij indachtig in uwe gebeden.

Zoet Hert van Maria, wees mijne zaligheid. 300 dag. aff.
DAT ZIJNE ZIEL IN VREDE RUSTE!

Oostende, druk. wed. Ducloux-Weysen.

†

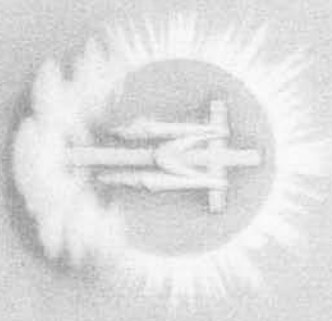
Ter zaliger Gedachtenis
van

LUDOVICUS - EMILIUS VAN ACKER,
in leven Visscher,
echtgenoot van Maria-Joanna BURKE,
geboren te Oostende, den 29 Augustus 1847 en aldaar na
eene langdurige en pijnlijke ziekte, godvruchtig
overleden den 15 September 1899.

Om zijn gezin wat ruimte te geven (wat dit ook betekende) ging mijn overgrootvader zoals menig ander visser aan wal helpen bij het lossen (in jutte zakken) van wat men "chilinitraat" noemde. Door de veelvuldigheid, het opnieuw herhalen (telkens wanneer een schip aanmeerde) en mede door de wijze waarop het "spul" diende ontscheept te worden kreeg Louis VAN ACKER telkens een dosis meststof in de ogen. Neem daarbij de onwetendheid en de foute handelingen welke men bezigde voor het reinigen en verzorgen van die zieke ogen (dokter kon men niet betalen) en men had het gekende resultaat.

Van mijn moeder weet ik hoe mijn grootmoeder zelfs op het einde van haar leven vertelde hoe pijnlijk zijn ziekte was, hij was er nors en twistziek van geworden. In bijlage, een kopie van zijn bidprentje, daarin wordt er zelfs op zijn ziekte gewezen.

Mijn grootmoeder is het later beter vergaan, doch zij heeft nooit vergeten wat het was in armoede te leven. Zij heeft zich uit de armoede kunnen werken, was winkelierster, had een kruidenierszaak in de Nieuwstraat nr.17 welke tezelfdertijd café en kolenhandel was. Het gebouw bestaat nog steeds en is nog een handelszaak te weten een vishandel welke onlangs nog werd gerenoveerd en is uitgebaat door de heer Jean Marie BOLLE (als moustache in de volksmond gekend). Gehuwd met Arthur SMISSAERT, visser, was zij door velen gekend voor haar goethartigheid en hulpvaardigheid, vooral in het toen aanwezige vissersmilieu, welke rond en aan de Nieuwstraat woonde (Cirkelstraat-Schipperstraat- Sint Franciscusstraat - Paulustraat). Men kende haar als "Maine", de vrouw van het winkeltje waar men tegen de toog kon schoppen om de "pangel" van manlief uit te rusten. Ze hielp menig vissersvrouw, met de gebruikelijke kroostrijke gezinnen, in moeilijke perioden van geldnood tot aan het moment dat de visser met zijn vaartuig de haven binnen vaarde met vis en zuur verdiend geld. Zij zal voor velen een memorabele persoon geweest zijn want voor een paar jaar hoorde ik nog mensen praten over de genereuze aard van "Maine". Het waren gewezen schoolvriendinnen en/of de kinderen van vissers die nu als volwassenen mijn moeder en mezelf aanklampten op straat of in één of andere winkel met: "een goedendag voor de dochter en één van de kleinkinderen van "Maintje" die zoveel goeds had gedaan voor hun moeder". Mijn grootmoeder, zij had haar eigen armoede nooit vergeten.

PHOTON IS BELGIË

†
BID VOOR DE ZIELERUST
van Mevrouw

Philomena-Maria Van Acker

Weduwe van Mijnheer
ARTHUR SMISSAERT

geboren te Oostende, de 12 Augustus 1881 en
er godvruchtig overleden de 4 Maart 1955,
na ontvingen te hebben de laatste HH. Sacramenten

Mijn oog ziet niets dan smart; verlos mij van de pijnen,
o Heer en neem mij bij U.

En vervallende van krachten, is zij gestorven in een ge-
zegende ouderdom en gevorderde leeftijd en vol van dagen.

Zij heeft de helderheid van haar verstand tot de laatste snik
bewaart, de vuurproef van het lijden heldhaftig doorstaan
en met een wonderbare kloekmoedigheid de dood te gemoet
gezien.

Zij was de zorgvuldige en voorbeeldige moeder, steeds be-
gaan met het welzijn der haren; haar plichten kweet zij met
de grootste bezorgdheid en heeft haar brood in ledigheid
niet geëeten.

Wij danken U, o Heer, omdat Gij ons zulke een goede
moeder gegeven hebt. Haar noederlijk woord en haar voor-
beeld blijven in ons hart geplant, en nu Gij haar ten hemel
geroepen hebt, onderwerpen wij ons aan uw H. Will.

Mijn geliefde Kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen,
graag had ik nog enkele jaren met U samen lief en leed ge-
deeld, maar ween niet om mij, maar troost U, opdat ik met
welbehagen van hierboven op U kan nederzien.

Bloedverwanten en vrienden, vergeet mij niet, maar genkt
mij niet een gebed.

Heer Jezus, geef haar de eeuwige rust.

Mijnheer en Mevrouw Edmond SMISSAERT-DELY, kinders en kleinkinderen;
Mijnheer en Mevrouw Emiel DEFER-SMISSAERT en kinders;
Mijnheer en Mevrouw Albert LESAFFRE-SMISSAERT;
Mijnheer en Mevrouw Robert PAUWELS-SMISSAERT en kinders;
Mijnheer en Mevrouw Roger BEERNAERT-SMISSAERT;
Mijnheer en Mevrouw Fernand VERWAERDE-SMISSAERT en kinders;
Mijnheer en Mevrouw Richard DESOMER-VANDECASTEELE;
De familiën SMISSAERT, VAN ACKER, BURKE en DELEY,

*zeer getroffen door uw blijken van
deelneming en gebeden, danken U.*

Begr. C. Vandergunst en Zoon, Torhoutsteenweg 265
Druk. Arthur De Vriese, Oude Molenstraat 19

EPILOOG

*Met respect voor mijn moedertaal en degene die het mij toe lepelde,
generatie na generatie, mijn voorouders.*

de proenke ploate

*'k en hén hiere d'êrde ingezwolgen
e dust gelest mé 't énde zicht, mienn zaitsje
mien grotsje én voader zien hiere gliék geboorn
de toaln da 'k klapm is row én plat, mé vrimde klankn gemiengeld
in mienn bloed vlotn de zucht van andren cultuurs
e angespoeldn zaivoarder e verwoajrn e soldoat én aventeers
da voe de sjhoane oogrn van e vérre métsje hiere gebleevn sien
én tusjhnin tusjhndeure nog effetsjes mien vlamsjhe goeste, de Ostensjhe ploate
e westvlamsjhe zwoare kop, brait en arrig, mo mé e hérte van koekebroad*

*Ostende vergoat, de oede wêrld is gepassaird
hiere zie je gin visjhers mé, noojs mir
witsjewé, de tied van de visjherskoaje, oe kann junder 't vergeetn
viswuuvers mé vis "de vasjhe sjhuln sie"
de gernoazn én rekken overal mé droogvis
visjhers up de koaje zitn 't oaltogoare an de korre
verteln 't van under voajoge en e rieke vangst, al waster doa dikkers e lugenoarshoek*

*God-ten-haire mensjhn, de oarme anteroage 't visjhersleevn
't lig nu oal verdookn en verdoezeld an denn overkant
woar da ook de moadirrn wêrld 's oender misann ze in gank viengt
't joenk voalk mé e koarel zit, hunder ejgn nie kenn
woa da de toerist nie sien kann, nietent begriépt
woarover da 't goat, e Ostendenoare te sien*

Koen VERWAERDE

Bronnen =

1. "MARS" témoin de son époque; Sa vie (1849 - 1912) Son oeuvre. Door zijn kleinzoon Emmanuel de Bonvoisin
2. Inleiding en historische bijdrage respectievelijk van de heren Frank Edebau en Norbert Hostyn in de heruitgave van het album "La vie d'ostende" door MARS.

Mietje.

Ciska.

MARS

LA RUE DE LA CHAPELLE ET LA GA

an.

Valentine.

MARS

Edouard.

DE LAATSTE OOSTENDSE MAALDERIJ

door **Martin BILLIOUW**

Deze maalderij was gelegen op de Torhoutsesteenweg 496 – vóór de fusie Torhoutsesteenweg 73 Stene (Hoge Barriere). Ze werd in 1923 opgericht door Omer BILLIOUW die in 1921 huwde met Magdalena COUCKE uit Ardoois.

Beiden kwamen uit grote landbouwersgezinnen. Omer BILLIOUW uit Raversijde (uit een gezin van elf kinderen) Magdalena COUCKE uit Ardoois (uit een gezin van achttien kinderen).

Voordien baatte op deze plaats Louis Karel BRACKX, gehuwd met Emma GILLIAERT uit Snellegem een wagenmakerij uit.

De drijfkracht voor de maalderij werd geleverd door een authentieke armgas motor van het merk "Deutz" van 28 PK die uit het begin van deze eeuw stamde. Omer BILLIOUW baatte de zaak uit tot 1952, waarna ze, wegens ziekte van Omer, werd overgenomen door de gebroeders ROMMEL, zonen uit een oude molenaarsfamilie. Zij vormden de vierde generatie in een molenaarsgeslacht dat zijn bezigheden opnam in Eernegem, om over Varsenare, Leffinge in Oostende terecht te komen.

In het begin van de 2^e Wereldoorlog (half mei 1940) werden de magazijnen en gas-power installatie door Duitse vliegtuigen vernield. Een klein jaar later werd de maalderij terug opgestart met een mazoutmotor merk "Deutz" geleverd door de firma LOBBESTAEL uit Beveren-Roeselare.

De stenen werden vroeger geslepen door Henri PEEL uit de Mosselstraat te Gistel. Bij de ROMMEL's werd dit uitgevoerd door Ary HUYGHE uit Dikkebus.

In 1994 werd de maalderij verlaten, en de jongere generatie heeft zich in een nieuwe zaak gevestigd, een driehonderdtal meters verderop.

NAPOLEONS EERSTE BEZOEK ALS KEIZER AAN OOSTENDE 11 – 12 – 13 – 14 – 15 AUGUSTUS 1804

door **Jean Marie BEKAERT**

In jaargang 1998 van ons tijdschrift brachten wij verslag uit over het bezoek van Napoleon Bonaparte, toen nog Eerste Consul, aan Oostende in 1803.

In 1804 vertoefde Napoleon opnieuw binnen onze muren. Nu het was het een Bonaparte, tot Keizer en Koning gekroond, die onze stad voor de derde maal aandeed.

Het facturen-archief, bron voor ons relaas, bevatte eveneens rekeningen met betrekking op het keizerlijk bezoek van 1804. Bij de brand van de Stadsbibliotheek op het Wapenplein, op 28 mei 1940, ging het VAN ISEGHEM-archief in de vlammen op.

Gelukkig echter maakte dit archief, reeds in 1894, 1928 en 1934, het voorwerp uit van opzoekingen en omstandige relazen. Wat ons heden in de mogelijkheid stelt een relatief omstandig verslag uit te brengen over het eerste bezoek van Napoleon Bonaparte, als keizer, aan Oostende.

In het opdrachtenregister, net al in het stadsuitgavenregister, stond een uitgave van 12 Fr opgenomen ten bate van de "citoyen Maurice KAVENAGH", "om de klokken geluid te hebben, op 23 en 27 Thermidor, bij de komst van Z.M. de Keizer in deze stad".

"23 Thermidor an XII" is naar onze tijdrekening 11 augustus 1804, net als de daaropvolgende 27ste, heden 15 augustus 1804 betekent. Deze data stroken met wat Paul VERHAEGEN voorhoudt in zijn werk "La Belgique sous la domination française". In deel IV, pagina 305, schrijft hij dat de Keizer op 11 augustus 1804 te Oostende aankwam, komende van Veurne en Nieuwpoort. Hij verbleef hier tot de vijftiende.

Gedurende zijn bezoek inspecteerde hij de flottielje die langs de binnenwateren uit Holland gekomen was, alsook de troepen van het Brugse kamp. Zoals bekend, had Napoleon zich voorgenomen met deze flottielje en troepen, Engeland te veroveren.

In de "Projets et tentatives de débarquement aux îles britanniques" van DESBRIERE bekwamen wij de bevestiging van beide data. Deel IV, pagina 122, meldt dat Napoleon Boulogne verliet om zich naar Calais en vervolgens naar Duinkerke te begeven; dat hij op 11 augustus, enkele uren te Boulogne doorbracht om vervolgens naar Oostende te vertrekken. Op 15 augustus kwam hij in Boulogne terug aan, waar 's anderendaags, de unieke plechtigheid van de eerste overhandiging van het Ere Legioen plaats greep.

Het gaat niet op, zoals één bron het voorhield, dat de Keizer op 19 augustus 1804 te Oostende aankwam. Inderdaad op 25 Thermidor jaar XII (13-08-1804) schreef Napoleon naar CAMBACERES : "Je suis depuis deux jours à Ostende". Wat, in casu, een onweerlegbaar bewijs vormt.

Kijken wij even de documenten in, met verwijzing naar de feestelijkheden voor de Keizer op touw gezet, net als de erbij horende gemakkelikheden.

Naar het register van de publicaties, van 23 Thermidor, werden de Oostendenaars door hun "Maire" uitgenodigd dezelfde avond precies om 9 uur hun huizen te verlichten.

De 26ste hierop, hernieuwde hij zijn uitnodiging 's avonds precies om 9 uur te verlichten "laquelle heure sera indiquée par le son du carillon".

Ontleden wij nu de voorgelegde facturen. Deze verantwoordden omstandig de gedane uitgaven bij gelegenheid van het keizerlijk bezoek.

Philippe DECHAENE, timmerman : "Changement et réparation faits à l'arc de triomphe de la rue d'Ouest ainsi que pour les planches servant d'illumination du nom de l'Empereur à l'Hôtel de ville. Werken : "en faisant le grand arc" - "transport d'un arc à l'Hôtel de ville", "pour placer et ôter l'arc dans la rue Longue, appartenant au voisinage de la rue de la Chapelle".

J.M. VAN CLEEMPOEL : "le premier jour d'illuminations avoir rempli 1.147 lampions avec du suif" 286,75 Fr. "le second jour d'illumination 723 lampions avec du suif" 180,75 Fr.

Charles MOUQUE : "peint les décorations de l'arcade au bassin ainsi que tous les festons de toutes les autres arcades, une pyramide, un piédestal et un escalier, de même qu'une statue ou Renommée" 600 Fr.

F. MOUQUE "repeint trois arc de triomphe, deux situés près le quartier général de Sa Majesté, un près de l'ancienne porte du quai et un nouveau près le pont du bassin". Verder nog : "livré 278 grands lampions de fer blanc pour remplacer ceux qui ont été égarés après la dernière illumination faite à l'occasion de l'entrée de S.M. l'Empereur Napoléon".

J. BELPAIRE : "livraison à l'Hôtel de ville de 80 lampions et à l'Hôtel du Commerce, 52 lampions cout 95,78 Fr.

De 4 inpakkers van de douanestapelplaats hadden op 22 Thermidor het visitatiemagazijn geledigd, om er de koetsen van de Keizer in onder te brengen. Gedurende 4 nachten stonden zij er onder hun bewaking; hetzij tot en met de nacht van 26 op 27 Thermidor.

François MOUQUE, huisschilder en blikslager, schilderde en versierde de schouwburgzaal van de Comedie, gelegen boven de Grote Wacht op de Grootte Marckt.

Deze schilderwerken moesten het Comediehuis terug een aanblik geven, waardig een Keizer te ontvangen.

Het gebouw was militair eigendom. Ook trok het leger een huurinkomen voor de schouwburgzaal. Niettemin weigerde kolonel LA MOTTE de rekening te vereffenen. Uiteindelijk besliste het Gemeentebestuur de rekening van de heer MOUQUE te vereffenen, en er terugbetaling van te vragen bij de Generale Staf in het Kamp van Brugge.

Maarschalk DAVOUT, bevelhebber van dit Kamp, dat men ook soms en met reden het Kamp van Oostende noemde, richtte een feest in ter ere van de Keizer te Oudenburg. Het feest ging door in de boomgaard van Michel JANSSENS. Voor de aangerichte schade diende de eigenaar een rekening van 153 Fr. in.

Het dient aangestipt dat maarschalk DAVOUT een batterij liet oprichten op de plaats waar de Engelsen in 1798 landden. Een tiental jaren later, en ietwat ten westen van deze plaats, bouwden de Fransen het "Fort Impérial", heden bekend als het Fort Napoleon.

Bronnen

- DESBRIERE : Projets et tentatives de débarquement aux îles britanniques.
- Paul VERHAEGEN : La Belgique sous la domination française.
- Georges SOYER : Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende.
- Ch. VAN ISEGHEM : André Van Iseghem – Bourgmestre et Maire d'Ostende (notes biographiques).
- J.M. BEKAERT : Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat 1604 – 1990
Deel 1, p. 47 : J.M. VAN CLEEMPOEL in 1804 op nr. 112 West-straete heden 1a Ad. Buyl.
p 111 : Charles MOUQUE in 1804 op nr. 107 West-straete heden 11 Ad. Buyl.
Deel 3, p. 724-725 : Philippe DECHAENE in 1804 op nr. 74 West-straete heden 41 Ad. Buyl.
- Echo d'Ostende 69 van 29-08-1934

Legende

- Grote Wacht = Hoofdwacht.
- Stadsbibliotheek afgebrand op 28 mei 1940. Heden Wapenplein nr. 10 : apotheek COPPIN.
- Komediestraat sedert 12-05-1858 Louisastraat.
- Comediehuis op de 1ste verdieping van de Hoofdwacht. Overgebracht naar het Schouwburgplein in 1817.
- Het Schouwburgplein werd Square Marie-José in 1906.
- Groote Marckt = Wapenplein.

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

*Waar kwaliteit nog
vakmanschap is*

Een eigen postkaart ... met uitstraling ?

Niet te duur ... maar toch perfect ?

Een redelijke & haalbare oplage ?

En vooral ... hier in de buurt gedrukt!

Alle inlichtingen op één adres :

TROPIC POSTCARDS

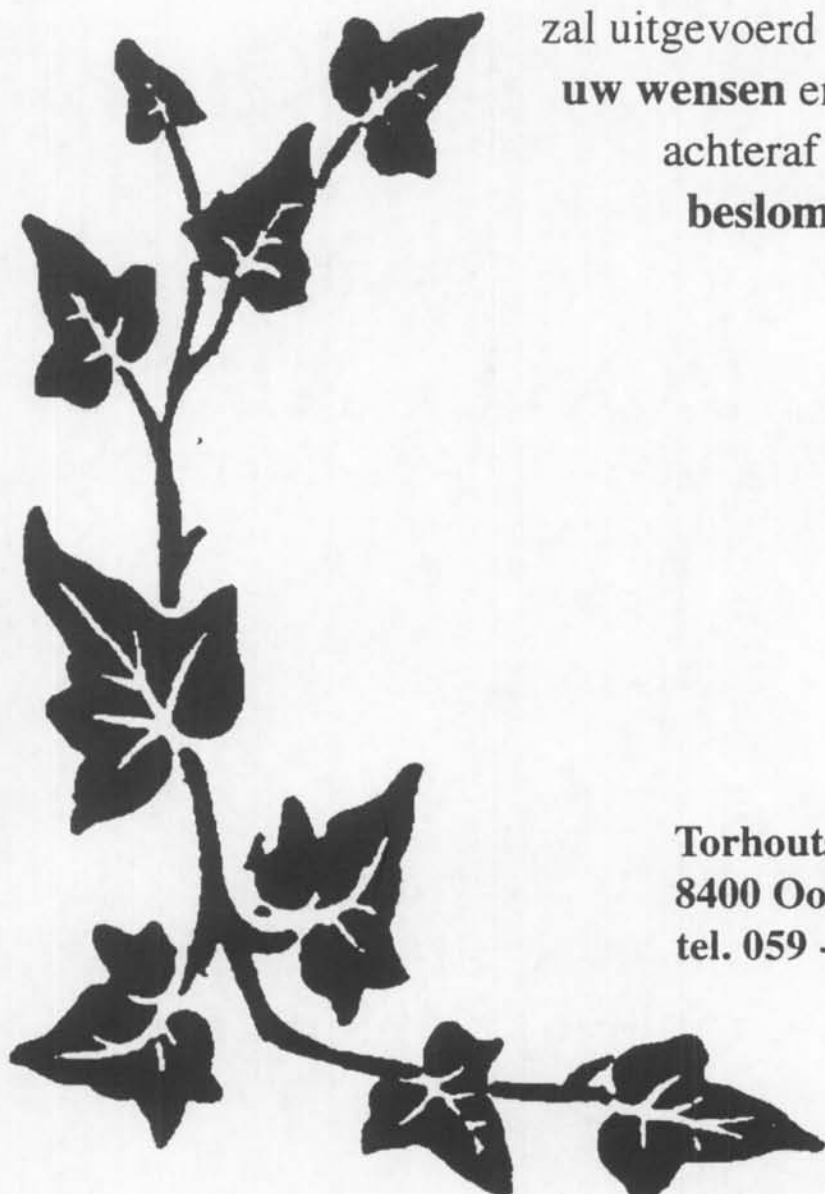
Albert-I Promenade 66 • 8400 Oostende
tel. & fax 059/50 97 72

Postkaart = Postkaart
maar ook wenskaart, uitnodiging, adres
verandering, businesskaart, verkiezings
drukwerk, reclame, mailing, klantenkaart, ...

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53